

ร่างพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

☒ เป็นร่างการเงิน

☐ ไม่เป็นร่างการเงิน

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมและเป็นการขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งกำหนดให้ชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงทำให้เกิดข้อพิพาทความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับหน่วยงานรัฐ ประชาชนกับประชาชน ทั้งที่มีประชาชนที่ได้อยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการถูกประกาศแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติประกาศทับและมีประชาชนยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการประกอบอาชีพหรือเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้มีสภาพเป็นป่าหรือมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรม หรือไม่เป็นที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ดังนั้น รัฐจึงควรช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอเพื่อการดำรงชีพ และได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์พื้นที่ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สามารถประกอบอาชีพและอยู่อาศัยโดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด นอกจากนี้ กรมป่าไม้ซึ่งเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลระดับกรมทำหน้าที่กำกับดูแลภาพรวมที่เป็นมาตรฐานหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพหลักทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในกิจการของป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ ในการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น ต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพความเป็นจริงของพื้นที่เพื่อให้ราษฎรได้มีสิทธิในที่ดินและสิทธิในการจัดการทรัพยากรต่อไป โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ตารางเปรียบเทียบร่างแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	ร่างพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
มาตรา 6 บรรดาป่าที่เป็นป่าสงวนอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่า ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ให้กระทำได้โดยออกกฎกระทรวงซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย	มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 <u>“ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นหรือต้องมีได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ”</u>
	มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 12/1 มาตรา 12/2 และมาตรา 12/3 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 <u>“มาตรา 12/1 กรณีเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัย ทำกินหรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา 6 วรรคสาม ให้เพิกถอนแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ทับซ้อนออกและให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมาย หรือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรองสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งชุมชนย่อมมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม</u>

พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	ร่างพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
	<u>และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน</u> <u>การพิสูจน์สิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏว่า มีการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายหลังที่ดินเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่</u> <u>หลักเกณฑ์และแนวทางการพิสูจน์สิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ หลักสิทธิชุมชนและความยุติธรรม</u> <u>มาตรา 12/2 ผู้ใดไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่ ได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติซึ่งไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่ เพื่อยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่ป่านั้นตั้งอยู่ เพื่อขอหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น</u> <u>ให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้</u> <u>(1) ผู้ยื่นคำขอไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่</u> <u>(2) เป็นผู้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่</u> <u>(3) ผู้ยื่นคำขอได้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ</u>

พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	ร่างพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
	(4) เหตุผลอื่น ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี การสั่งอนุญาตตามวรรคสอง ให้นายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดสั่งให้องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทำการรังวัดที่ดินที่ยื่นคำขอ ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์แล้ว ออก หนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำ ประโยชน์แก่ผู้ยื่นคำขอโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ โดยไม่ เสียค่าธรรมเนียม ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดมีคำสั่งไม่อนุญาต และผู้ยื่นคำขอไม่เห็น ด้วย ผู้ยื่นคำขอมีสติหรือพรรณต่อสภาท้องถิ่น ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งไม่อนุญาต คำสั่งของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็น ที่สุด มาตรา 12/3 ผู้ได้รับหนังสือรับรองการ ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ตามมาตรา 12/2 มีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นแต่ไม่สามารถ โอนให้แก่ผู้อื่นได้ เว้นแต่ตกทอดให้แก่ทายาทโดย ธรรม แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ยึดถือครอบครองและทำ ประโยชน์ในการยื่นคำขอมีสติในที่ดินตาม กฎหมายว่าด้วยที่ดินหรือกฎหมายอื่น”
	มาตรา 5 ให้นำความในมาตรา 6 วรรคสาม มาตรา 12/1 มาตรา 12/2 และมาตรา 12/3 แห่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับ แก่พื้นที่ที่กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติก่อน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
	มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่า สงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559 และใช้ความ ต่อไปนี้แทน

พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	ร่างพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
มาตรา 16 อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ (1) การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติคราวละไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตเป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ จะอนุญาตโดยให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่เห็นสมควรก็ได้ (2) การเข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่คราวละไม่เกินสิบปีโดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่า และไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับแร่ ดินขาว หรือหิน แล้วแต่กรณี การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา	“<u>ถ้ารัฐขออนุญาตแต่ไม่ใช่ถ้ารัฐอนุญาตแต่ถ้าไม่</u> <u>ว่ารัฐหนึ่ง/ให้เป็นไปตามกฎหมายหลักเกณฑ์/วิธีทำ/ไม่/</u> <u>ไม่/ซึ่งที่คณะรัฐมนตรีกำหนดว่ารัฐใช้ประโยชน์</u> <u>ในเขตป่าสงวนแห่งชาติกำหนดโดยประกาศใน</u> <u>ราชกิจจานุเบกษา/</u> <u>การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรค</u> <u>หนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณา</u> <u>โดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมี</u> <u>ส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการ</u> <u>ดำเนินการดังกล่าวด้วย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ</u> <u>เงื่อนไขที่คณะกรรมการพิจารณาการใช้ประโยชน์ใน</u> <u>เขตป่าสงวนแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราช</u> <u>กิจจานุเบกษา”</u>
มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง	มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507	ร่างพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
กำหนดค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวงและค่าบำรุง ป่าไม้เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราช กิจจานุเบกษาแล้วให้บังคับได้	

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

- 1.1 กรมป่าไม้
- 1.2 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม

- 2.1 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2.3 สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย
- 2.4 สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย
- 2.5 มูลนิธิสืบนาคะเสถียร

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

- ประชาชน

ประเด็นเพื่อรับฟังความคิดเห็น

1. ท่านเห็นด้วย หรือไม่ กับการกำหนดให้พื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ต้องไม่เป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่น หรือต้องไม่ได้เป็นที่ดินที่มีประชาชนอยู่อาศัย ทำกิน หรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ หากประชาชนอยู่อาศัย ทำกิน หรือครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการกำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้น กำหนดให้เพิกถอนแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ทับซ้อนออก และให้กรมที่ดินดำเนินการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองตามกฎหมาย นอกจากนี้ หากสิทธิการครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินเกิดขึ้นภายหลังจากที่ดินได้รับการกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้น ให้ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิแก่ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่

2. ท่านเห็นด้วย หรือไม่ กับการกำหนดให้ผู้ซึ่งไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึง 20 ไร่ ซึ่งได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เฝ้าป่า ทำไม้ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งไม่มีสภาพเป็นป่า หรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่เป็นที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื้อที่ไม่เกิน 25 ไร่ เพื่อยึดถือครอบครองและทำประโยชน์แล้ว เป็นระยะเวลา 1 ปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มี

ผลใช้บังคับ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่ปำนั้ตั้งอยู่ เพื่อขอหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น

3. ท่านเห็นด้วย หรือไม่ กับการกำหนดให้นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจพิจารณาอนุญาตออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด โดยการออกหนังสือรับรองดังกล่าว ต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และหากมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ยื่นคำขอมีสติธิอุทธรณ์ภายใน 90 วัน และคำสั่งของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นที่สุด

4. ท่านเห็นด้วย หรือไม่ กับการกำหนดให้การขออนุญาตและการอนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมพิจารณาโดยให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการด้วย

5. ท่านเห็นว่าพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองหรือจำกัดสิทธิชุมชนหรือประชาชนในการจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะที่ดิน หรือไม่ และร่างพระราชบัญญัตินี้จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ หรือไม่

6. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)
